



## "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל"

# המאבק של בלעם והניצחון של דוד המלך שיהיה משיח שרגליו הוליקוהו כל יום לבתי כנסיות ובתי מדרשות

לפי זה מפרש ה"אגרא דכלה" הפסוקים בתחילת פרשתנו (במדבר כב-ב): "וירא בלק בן ציפור", ראה בכוחו הגדול בטומאה, כי הניצוץ הקדוש של דוד המלך טמון במואב, "ויגר מואב מפני העם מאד", שלא יטלו ישראל מידו ניצוץ קדוש זה, "כי רב הוא", כי ניצוץ זה הוא גדול מאד להחיות את מואב.

"ויקץ מואב מפני בני ישראל", הכוונה בזה כמו שהוא מפרש בלשון קדשו: "נראה לי לפרש 'ויקץ' מלשון קוצים וסייג שעושים גדר לכרם, היינו שעשו קוצים וסייג מטומאת קליפת מואב סביב להניצוץ, מפני בני ישראל, לבל יוכלו בני ישראל ליגע בהניצוץ המגיע להם לקדושה".

וזהו שהביעו שרי מואב את פחדם הגדול: "ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחנו הקהל את כל סביבותינו", פירוש, שיבואו ישראל ויהרסו את כל החומות והגדרים שבנינו מסביב לניצוץ הקדוש של דוד המלך, ויציאוהו ממואב כדי להחזירו לצד הקדושה להיות מלך על ישראל ועל ידי זה תתבטל חיותנו. אלו תוכן דבריו הקדושים.

יומתק לבאר בזה הטעם, שבכל ג' פעמים שהביא בלק את בלעם לאיזה מקום לקלל את ישראל, ביקש ממנו בלעם שיבנה לו שבעה מזבחות, ויקריב על כל מזבח פר ואיל דהיינו י"ד קרבנות על שבעה מזבחות, כמו שכתוב (במדבר כג-א): "ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים, ויעש בלק כאשר דיבר בלעם ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח".

ויש לומר הטעם לכך, כי היות שכל מטרתם היתה למנוע מהניצוץ של דוד המלך שלא יצא ממואב, לכן בנו שבעה מזבחות כנגד דוד המלך שהוא הרועה השביעי מתוך שבעת הרועים: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, דוד, ומטעם זה הקריבו על שבעת המזבחות י"ד קרבנות כמספר דוד, כי חשבו לפעול בכך שישאר אצלם הניצוץ של דוד המלך.

ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך". לפי האמור יש לומר הטעם לכך, כי מאחר שבברכת "מה טובו" ביטל הקב"ה את רצונו של בלעם לקלל את ישראל שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, לכן בכניסתו של איש ישראל לבתי כנסיות ובתי מדרשות ראוי להודות לה' על כך באמירת פסוק זה.

אלא שעתה מוטלת עלינו חובת הביאור להבין ולהשכיל, מהו הענין שמכל הדברים הקדושים שיש לישראל, בחר בלעם הרשע להילחם דוקא כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות. עוד ראוי ליישב הפליאה, מה ראה רשע גדול זה להילחם כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות שיש להם רק מעין קדושת בית המקדש, כמו שדרשו בגמרא (מגילה טז). מקרא שכתוב (יחזקאל יא-טז): "ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", ולא יצא להילחם כנגד קדושת בית המקדש עצמו, לקלל את ישראל שלא יהיו להם בתי מקדשות.

### בלק ביקש למנוע הוצאת הניצוץ של דוד המלך ממואב

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, על פי יסוד גדול שלמדנו ממשנתו הטהורה של הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב ז"ע ב"אגרא דכלה", שביאר בדברי קדשו את הפחד הגדול שהיה לבלק מלך מואב מישראל, כי חשש שיוציאו ישראל ממואב את הניצוץ הקדוש של דוד המלך, שהיה טמון אצל רות המואביה שהיתה בתו של עגלון מלך מואב, ועל ידי זה תתבטל חיותם של מואב, הנה הדברים בלשון קדשו:

"דהנה ידוע חיות אומה היא מחמת איזה ניצוצות מהקדושה השקועים בתוכה, וכשישראל מבררים הניצוצות אזי נשארים האומות פגרים... והנה עיקר חיות האומה במואב היה מניצוץ הקדוש של דוד וזרעו, אשר היה ספון וטמון בקליפת מואב, ולכן נצטוו ישראל שלא להתגר בם מלחמה, עד יגיע הזמן להתגלות הניצוץ הקדוש".

בפרשתנו פרשת בלק, דבר בעתו מה טוב, להתבונן על אחת מהברכות החשובות, שהכריח הקב"ה את בלעם הרשע לברך את ישראל (במדבר כד-ה): "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל".

חכמינו ז"ל מגלים לנו ברוח קדשם, כי ברכה זו היא על בתי כנסיות שישאר מתפללים שם ובתי מדרשות שישראל עוסקים שם בתורה, ובלעם הרשע רצה לקלל את ישראל שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא שהקב"ה כפה עליו לברך את ישראל שיהיו להם, כמו ששינוי בגמרא (סנהדרין קה): "מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבבו, ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, [והכריחו הקב"ה לומר] מה טובו אהליך יעקב, [ביקש לומר] לא תשרה שכינה עליהם, [והכריחו הקב"ה לומר] ומשכנותיך ישראל".

עוד שנינו (שם) חידוש נפלא בנוגע לברכה חשובה זו, לעומת כל שאר הברכות של בלעם: "אמר רבי אבא בר כהנא, כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, שנאמר (דברים כג-ג) ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך, קללה ולא קללות". ופירש רש"י: "חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות, שלא יפסקו מישראל לעולם".

נמצינו למדים מזה, כי נקודת המרכז של המלחמה הקשה שערך בלעם הרשע כנגד ישראל, היתה בעיקר על "בתי כנסיות ובתי מדרשות", שבלעם רצה לקלל שלא יהיו לישראל, והקב"ה כפה עליו לברך את ישראל: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", ובכך הסתיימה המלחמה בניצחון הגדול של ישראל, שהרי כל שאר הברכות של בלעם נהפכו לקללות, מלבד קללה זו שהפך הקב"ה לברכה.

וזהו הטעם למנהג ישראל תורה שהביא הרמ"א ב"דרכי משה" (או"ח סימן ו אות ג): "כתב הכל בו [אינו לפנינו] כשבא אדם לבית הכנסת יאמר מה טובו כו' ואני ברוב חסדך וגו'". ומקור הדבר בסדר רב עמרם גאון (אות קמט): "הנכנס לבית הכנסת אומר, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל",

## עיקר הפחד של בלק מדוד שיהיה מלך המשיח

**מדוע רצה בלעם הרשע לקלל את ישראל  
שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות ולא נלחם כנגד הבית המקדש**

**אגרא דכלה: בלק ובלעם פעלו בכל כוחם למנוע מישראל  
להוציא ממזאב את הניצוץ הקדוש של דוד המלך**

**רמב"ם: "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה  
לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל"**

**זוהר הקדוש: "דוד מלכא חי לעלמין,  
ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא, דהא תנן מלכא משיחא דוד שמייה"**

### "והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר המלחמה של בלעם הרשע דוקא כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות, בהקדם לבאר מה שדרשו במדרש (ויק"ר לה-א) מאמרו של דוד המלך נעים זמירות ישראל (תהלים קיט-ט): "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותי, אמר דוד, רבונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדותי".

ונראה לבאר השתוקקותו הגדולה של דוד המלך ללכת בכל יום ויום לבתי כנסיות ובתי מדרשות, על פי מה שנשים לב להתבונן בדברות קדשו מלהבות אש שנשא שלמה המלך בפני כל ישראל, כשגמר לבנות את בית המקדש (מלכים א ה-ד):

"ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל וכל קהל ישראל עומד, ויאמר ברוך ה' אלקי ישראל אשר דיבר בפיו את דוד אבי ובידו מילא לאמר, מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם, ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל, ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל.

ויאמר ה' אל דוד אבי, יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי, הטיבות כי היה עם לבבך, רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצריך הוא יבנה הבית לשמי, ויקם ה' את דברו אשר דיבר, ואקום תחת דוד אבי ואשב על כסא ישראל כאשר דיבר ה' ואבנה הבית לשם ה' אלקי ישראל."

והנה ממה שאמר הקב"ה לדוד המלך: "יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי", משמע שגילה בכך לדוד הטעם שלא הוא יבנה את בית המקדש כי אם שלמה בנו, כמבואר בהמשך דברי

ויש להוסיף תבלין לדברי ה"אגרא דכלה", על פי המבואר במדרש (ב"ר מד-ג) [הובא ברש"י (דברים ב-ה)] כי מתוך עשרה עממים שנתן הקב"ה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, לא הוריש לישראל בעולם הזה רק ז' אומות, אבל ג' אומות קיני קניזי וקדמוני שהם אדום עמון ומואב, עתיד הקב"ה להורישן לישראל רק לימות המשיח. זאת ועוד ידוע שבגאולה העתידה יתבטלו כל האומות, כמו שניבא בלעם הרשע בנבואתו (כד-ט): "וירד מיעקב והאביד שריד מעיר". ופירש רש"י: "על מלך המשיח אומר כן, שנאמר בו (תהלים עב-ח) וירד מים עד ים, (עובדיה א-יח) ולא יהיה שריד לבית עשו".

נקדים עוד מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת לך לך פב): כי דוד המלך עצמו עתיד להיות מלך המשיח: "דוד מלכא חי לעלמין [דוד המלך חי לעולם], ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא [ואפילו בימי מלך המשיח הוא מלך], דהא תנן [שהרי שנינו], מלכא משיחא [מלך המשיח], אי מן חייא הוא דוד שמייה [אם יהיה מן החיים, דוד שמו], ואי מן מתייא הוא דוד שמייה" [ואם יהיה מאלו שמתו ויקומו לתחיה גם כן דוד שמו]. וכן יסד רבי אליעזר הקליר בפיוט להושענא רבה (אומץ ישער): "איש צמח שמו הוא דוד בעצמו".

מעתה יש לומר כי עיקר הפחד של בלק מלך מואב, לא היה רק מהחשש שיוציאו ישראל ממזאב את הניצוץ הקדוש של דוד המלך, אלא בעיקר נתיירא שאחרי שיוציאו את הניצוץ שלו ממואב, הרי הוא עתיד להיות מלך המשיח שיבוא ויגאל את ישראל בגאולה העתידה, ואז ירשו ישראל גם את אדום עמון ומואב, ויחריבו כל הכח של הסטרא אחרא, עד שלא ישאר ממזאב שריד ופליט.

יומתק לפרש בזה מה שאמרו אנשי מואב לזקני מדין (כב-ד): "עתה [אם יוציאו ישראל את הניצוץ של דוד שיהיה מלך המשיח], ילחכו הקהלה את כל סביבותינו [שיירשו את כל ג' אומות אדום עמון ומואב], כלחוך השור את ירק השדה", ופירש רש"י: "כלחוך השור, כל מה שהשור מלחך אין בו סימן ברכה". כן ילחכו ישראל בגאולה העתידה את כל ניצוצות הקדושה מאומות העולם, ויעבירו את רוח הטומאה כליל מן הארץ. ויש לרמז ענין זה בכתוב (שם ז): "וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם" - "בידם" נוטריקון ב'ן ישי ד'וד מ'שיח, לרמז שעיקר הפחד שלהם היה שלא יוציאו ישראל מהם את הניצוץ הקדוש של משיח בן דוד.

ה' לדוד: "הטיבות כי היה עם לבבך, רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצריך הוא יבנה הבית לשמי". וצריך ביאור מאחר שהיה עם לבבו של דוד לבנות בית לשם ה', והקב"ה העיד על כוונתו השלימה: "הטיבות כי היה עם לבבך", מדוע אם כן אמר לו הקב"ה: "רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצריך הוא יבנה הבית לשמי".

### הקב"ה בחר ברצונו הטהור של דוד המלך לבנות את בית המקדש בלתי לה' לבדו

נקדים מה שכתב ב"יטב פנים" (מאמר אבני זכרון לראש השנה אות סה) לבאר ענין זה בדרך נפלא, שבחר הקב"ה להשאיר את רצון לבו הטהור של דוד המלך לבנות את בית המקדש בלי לבנותו בפועל, כי כאשר הרצון נשאר במחשבה לבד הרי הוא יותר לשמה משום שאין בו שום התפארות כיון שלא עשה דבר, וצירף הקב"ה את הרצון בלבו הטהור של דוד המלך, יחד עם בנין בית המקדש בפועל של שלמה המלך, שלא היה יכול להתגאות כיון שדוד המלך כבר קנה את המקום ועשה את כל ההכנות, והנה הדברים בלשון קדשו:

"אמרת לפרש הנאמר, ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' וגו', ויאמר ה' אל דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות, כלומר במה שהיתה הכוונה לשמי דייקא, כי היה עם לבבך, כלומר ולא גמרת לבנותו במעשה, כי אילו גמרתו במעשה היה אפשרי להתערב בזה איזה מחשבה זרה להתפאר, שהוא היה הקונה המקום ההוא לבית המקדש והכין כסף וזהב, ואם היה גם גומר הבנין, היה בו דבר ראוי להתכבד ולהתפאר בו. ולזה אמר לו, רק אתה לא תבנה הבית מטעם האמור, כי אם בנך וגו' הוא יבנה הבית לשמי, כלומר אם שהוא יבנהו ממש, עם כל זה יהא לשמי, כי אין בו להתפאר כל כך, כיון שהכל מידך ניתן לו מוכן ומזומן, ואתה המתחיל והוא רק הגומר".

הנה מה טוב ומה נעים לבאר ביתר הרחבה, הטעם שבחר הקב"ה ברצון הלב של דוד המלך

**מעט**, ולפי המהרש"א אנו למדים עוד יותר מזה, שבית המקדש השלישי יבנה לא רק מהתפלות והתורה, אלא גם מבתי כנסיות ובתי מדרשות עצמם שיהיו חלק מבית המקדש השלישי.

על פי האמור מפרש המהרש"א כמין חומר מזמור "שיר המעלות" שנתקשו בו המפרשים (תהלים קכב-א): "שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו". והנה בדרך הפשט משמע כי מה שאמר: "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך", התכוון על בית המקדש. אך כבר תמיהו המפרשים שהרי בזמן דוד המלך עדיין לא נבנה בית המקדש. ובפירושו רש"י מיישב דבר זה: "שמחתי באומרים לי, שמעתי בני אדם שאומרים, מתי ימות אותו זקן וימלוך שלמה בנו, ויבנה בית המקדש ונעלה לרגל, ואני שמח".

אולם לפי האמור מיישב המהרש"א הכוונה בזה, שדוד המלך מדבר כאן על בתי כנסיות ובתי מדרשות. וזהו שאמר: "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך", אף שלא זכיתי לבנות את בית המקדש בפועל ממש, מכל מקום שמחתי כשאמרו לי "בית ה' נלך", דהיינו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ומפרש הטעם לשמחתו, "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", כי הרגשתי בהם קדושת בית המקדש השלישי שיהיה גדול ככל ירושלים, והטעם שבית המקדש יהיה גדול ככל ירושלים, "ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו", משום שיתחברו בה יחד כל בתי כנסיות ובתי מדרשות לבית המקדש השלישי.

## דוד המלך סלל את הדרך לכל ישראל להמשיך מקדש מעט בבתי כנסיות ובתי מדרשות

מעתי אמינא מילתא חדתא לתת טעם לשבת, שבחר הקב"ה להשאיר את רצונו ותשוקתו של דוד המלך לבנות את בית המקדש בלי שבנה את בית המקדש בפועל, כי היות שלא כל אדם זוכה להמשיך בבתי כנסיות ובתי מדרשות מעין קדושת בית המקדש השלישי כראוי, לכן סיבב הקב"ה שדוד המלך לא יבנה את בית המקדש בפועל, אלא ישאר עם תשוקתו הגדולה לבנות את בית המקדש.

והנה היות שלא היה יכול ללכת לבית המקדש עצמו, לכן הלך בכל יום ויום בתשוקה זו לבתי כנסיות ובתי מדרשות להמשיך בהם מעין קדושת בית המקדש, ועל ידי זה סלל את הדרך לכל ישראל בכל הגלויות, שאפילו בזמן החורבן שאין להם בית המקדש, יזכו להמשיך בבתי כנסיות ובתי מדרשות

## זרע קודש: הקב"ה עתיד לבנות בית המקדש השלישי מתפלתם של ישראל בבתי כנסיות ומתורתם בבתי מדרשות

**מהרש"א: "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל" כדי לבנות מהם את בית המקדש השלישי**

**דוד המלך שעתיד להיות מלך המשיח שיבנה את בית המקדש הלך בכל יום לבתי כנסיות ובתי מדרשות**

**בלעם הרשע נלחם לבטל מישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות כדי למנוע מדוד המלך לבנות את בית המקדש השלישי**

אבל יש לי שומר טוב, שכשהרב מוה"ר יעקב יצחק מלאנצהוט [הוא החוזה מלובלין זי"ע] מתפלל תפילת י"ח מתפילת מנחה מפיל כל מה שבונים. והבנתי דבריו הקדושים, שמפיל זה על ידי שעל ידי תפילתו בונה חומות ירושלים ובית המקדש, ולפי ערך שבונה חומות ירושלים לפי ערך זה מפיל בהבית הזה של טומאה, כי כשזה קם זה נופל".

לפי זה יש לומר כי מטעם זה נקראים בתי כנסיות ובתי מדרשות "מקדש מעט", ללמדנו שהקב"ה בונה את "בית המקדש" השלישי בזכות תפלתם של ישראל בבתי כנסיות, ובזכות עסק התורה של ישראל בבתי מדרשות, באופן שבתי כנסיות ובתי מדרשות הם בבחינת "מקדש מעט" שמהם יבנה "בית המקדש" השלישי במהרה. נמצא לפי זה שבכל יום מקיימים ישראל את מצות עשה של בנין בית המקדש, על ידי שמתפללים בבתי כנסיות ועוסקים בתורה בבתי מדרשות.

## "ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו"

מה נפלא לצרף מה ששינו בגמרא (מגילה ט.ט): "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל", וביאר המהרש"א הכוונה בזה על פי מה שהביא בשם המדרש: "לעתיד יהיה בית המקדש גדול כירושלים שבעולם הזה, וירושלים יהיה גדול ככל ארץ ישראל". וצריך ביאור לשם מה יגדיל הקב"ה את בית המקדש השלישי ככל ירושלים.

ומבאר המהרש"א הענין בזה, כי לעתיד לבוא יבנה הקב"ה את בית המקדש השלישי כלול מכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שהתפללו בהם ישראל בכל הדורות, לכן יגדיל הקב"ה את בית המקדש ככל ירושלים כדי שיהיה בו מקום לכל בתי כנסיות ובתי מדרשות, והרי זה מתאים להפליא למה שנתבאר, כי בית המקדש השלישי יבנה מהתפלות והתורה שעוסקים ישראל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהם בבחינת "מקדש

לבנות את בית המקדש בלי שיבנה אותו בפועל, על פי מאמר הגמרא הנ"ל: "ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל". נמצא לפי זה כי אפילו בזמן הגלות שאין לנו בית המקדש, יש לנו תמורתו בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בבחינת "מקדש מעט".

חשבתי דרכי לבאר הטעם שבתי כנסיות ובתי מדרשות נקראים "מקדש מעט", על פי מה שהביא רש"י (סוכה מא. ד"ה אי נמי) בשם המדרש: "מקדש העתיד שאנו מצפין, בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא משמים, שנאמר (שמות טו-יז) מקדש ה' כוננו ידך". ותמיהו המפרשים, מכיון שבית המקדש השלישי ירד מן השמים בנוי ומשוכלל, איך יקיימו ישראל לעתיד לבוא מצות עשה של בנין בית המקדש, כמו שכתוב (שמות כה-ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ונראה ליישב קושיא זו על פי דברות קדשו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ב"זרע קודש" (פרשת כי תצא ד"ה כי תבנה) לפרש התפלה (שמונה עשרה בברכת "ולירושלים עירך"): "ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם", והנה לשון קדשו:

"על פי מה שפירשתי, ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם, שבונה ירושלים ה', ובמה בונה אותה, 'בימינו' על ידי הימים שלנו, שבכל יום כשאדם עובד אותו יתברך, הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום אחד שורה שלימה, ויש מניח למשל לבניה אחת, כן בונה האדם מישראל שעובד ה' בכל יום, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו.

וכן שמעתי מהרב הקדוש מוה"ר אלימלך זצ"ל [מליזענסק זי"ע], שכשעשה עליית נשמה ראה שנושאים את כלי בית המקדש, ואמרו לו שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות, ופעם אחת אמר שנפלה בית טומאה אחד בצורה גדולה מאד, ובכל יום עולים אלפי אלפים בעלי מלאכות בנאים לבנות החומה.

מעין קדושת בית המקדש השלישי, אשר כפי המבואר מטעם זה עתיד הקב"ה לקבוע כל בתי כנסיות ובתי מדרשות בבית המקדש השלישי.

ויש להרחיב הביאור בזה על פי יסוד נפלא שחידש ה"ישמח משה" (פרשת אמור), שכאשר איש ישראל מקיים מצוה בפועל ממש, אפילו אם לא קיים את המצוה בשלימות הגדולה ביותר, יש בסגולת קיום המצוה להשלים כל התיקונים, אבל אם אינו מקיים את המצוה בפועל ממש, אלא שהוא משתמש באיזו סגולה שהיא במקום קיום המצוה, ועל ידי סגולה היא מעלה עליו הכתוב כאילו קיים את המצוה, אזי צריך שיקיים את הסגולה בשלימות גדולה בקדושה ובטהרה, והוא מבאר ענין זה על פי משל בלשון קדשו:

"על דרך משל, מי שהוא רעב ואוכל, הוא משיב הרעבון בכל מאכל, אף בהפחות והגרוע שבמאכלים, ואף בלחם יבש, ואם ירצה להשביע הרעבון שלא על ידי אוכל כגון על ידי שמיעה או ראייה, לא יתכן על ידי שמיעה או ראייה דברים המצויים, רק אם ישמע דבר נפלא הפלא ופלא שמתענג בו מאד, ואזי שוכח רעבונו ומשיבועו זמן מה, כגון בשמיעת קול זמר שלא נשמע כמוהו בפה או בכלי, או מעשה נפלא שמתענג השומע, או דברי חכמה נפלאה להאזוב חכמה, וכן בראיית איזה דבר נפלא, והוא דבר מוחש אין להכחישו..."

והנמשל, כל המצוות כולם המה תועלת לנו בטבע, אף שאין אנו יודעים סיבת התועלת, אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, ונמצא העושה המצוה בפועל, הוא בנקל שיעשה התיקון והיחוד שראויים להיות על ידי מצוה זו, ואף בעשיה כפשוטו אמר ונעשה רצונו אף בלי כוונת סודות נסתרים, ואף אם אין נאן הטהרה והקדושה הגדולה והיראה והאהבה הראויה. מה שאין כן כשאין עושה המצוה בפועל רק דוגמא במקומו, שזה אין טבע התיקון, וצריך להיות בטהרה וקדושה נפלאה וכוונה זכה שיעלה כאלו נעשה בפועל".

וכן יש לבאר הענין בקדושת בית המקדש, כי בזמן גדולתם של ישראל כשזכו להיכנס בבית המקדש, שהקב"ה הבטיח (שמות כה-ח): "ועשו לי

מקדש ושכנתי בתוכם", זכו להרגיש את קדושת בית המקדש מגודל השראת השכינה, עד כדי כך שכל אחד מישראל יהיה מי שיהיה היה מסוגל להרגיש קדושת בית המקדש לפי מדרגתו.

אבל בבתי כנסיות ובתי מדרשות, הן אמת שהם בבחינת "מקדש מעט" מפאת שיש בהם מעין קדושת בית המקדש, אבל מאחר שאין להם קדושת בית המקדש עצמו, לכן צריך האדם לעשות השתדלות להתפלל בהם באימה וביראה ולעסוק בתורה בקדושה גדולה לבתי לה' לבדו כדי להמשיך שם מעין קדושת בית המקדש.

אולם מאחר שלא כל אחד הוא במדרגה זו, לכן סיבב הקב"ה שדוד המלך לא יבנה בית המקדש בפועל אלא ישאר עם תשוקתו הגדולה, כדי שיכנס בתשוקה עילאה זו לבתי כנסיות ובתי מדרשות להמשיך שם מעין קדושת בית המקדש, ועל ידי זה סלל את הדרך לכל ישראל, שאפילו בזמן הגלות כשיכנסו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, יזכו להמשיך שם מעין קדושת בית המקדש.

יומתק לבאר בזה מה שאמר דוד המלך: "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד, רבונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, [מתי כבר יגיע הזמן] למקום פלוני [להר המוריה] ולבית דירה פלונית [לבית המקדש] אני הולך, [וכשראיתי שלא זכיתי לבנות את בית המקדש], והיו רגלי מביאות אותי [בהשתוקקות] לבתי כנסיות ולבתי מדרשות" [שהם בבחינת מקדש מעט].

### דוד המלך שעתיד להיות מלך המשיח השתוקק לבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם מקדש מעט

ויש להוסיף תבלין לבאר תשוקתו הגדולה של דוד המלך ללכת בכל יום ויום לבתי כנסיות ובתי מדרשות, על פי מה שלמדנו מדברי הזוהר הקדוש הנ"ל שדוד המלך עצמו עתיד להיות מלך המשיח, והנה כתב הרמב"ם (מלכים פ"א ה"א): "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל". הרי מבואר שדוד מלכא משיחא

עתיד לגאול את ישראל ולבנות את בית המקדש השלישי, לכן השתוקק ללכת בכל יום ויום לבתי כנסיות ובתי מדרשות שמהם עתיד הוא עצמו לבנות את בית המקדש השלישי.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם, שבלעם הרשע ערך מלחמה דוקא כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בבחינת "מקדש מעט", ולא ערך מלחמה כנגד בית המקדש עצמו, על פי מה שנתבאר ב"אגרא דכלה" שרצה בלעם לקלל את ישראל, שלא יצליחו להוציא ממואב את הניצוץ הקדוש של דוד המלך.

והנה דוד המלך שעתיד להיות מלך המשיח, הלך בכל יום ויום לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כדי לעשות בכך הכנה לכל ישראל בכל הגלויות שימשיכו בהם מעין קדושת בית המקדש השלישי, ובזכות זה יזכו לגאולה העתידה שאז יירשו ישראל גם את ג' האומות קיני קניזי קדמוני שהם אדום עמון ומואב.

לכן רצה בלעם לקלל את ישראל שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, שמהם יבנה בית המקדש השלישי שיביא למפלת מואב. זאת ועוד, שאם יצליח ח"ו לבטל מישראל בתי כנסיות ובתי מדרשות, הרי ימנע בכך גם כן את בנין בית המקדש השלישי מבתי כנסיות ובתי מדרשות. אולם הקב"ה ברוב אהבתו לישראל הפר את עצתו וקלקל את מחשבתו של בלעם הרשע, וכפה עליו לברך את ישראל: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", שהכוונה בזה על בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בבחינת "מקדש מעט".

והנה אנו רואים בחוש שברכה זו מהדהדת בחללו של עולם עד היום הזה, במאות אלפי רבבות בתי כנסיות ובתי מדרשות המפוזרים בכל ארבע כנפות תבל, שישראל שופכים בהם את לבם בתפלתם לאביהם שבשמים, ועוסקים בהם בכל חלקי התורה ביגיעה עצומה, ובזכות זה נזכה לגאולה השלימה ולבנין בית המקדש השלישי שיהיה כלול מכל בתי כנסיות ובתי מדרשות, ויתקיים בנו התפלה: "והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי", במהרה בימינו אמן.

## תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת  
אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

הרה"ח ר' יצחק פורסטר זב"ב הי"ו  
לעילוי נשמת נכדם הילד יהודה (לייבי) ע"ה בן ר' נחמן ני"ו

להורדת המאמרים [shvilei.com](http://shvilei.com)  
לקבלת המאמרים באימייל: [mamarim@shvileipinchas.com](mailto:mamarim@shvileipinchas.com)